
координаційній раді з боротьби з корупцією та організованою злочинністю й Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності в Харкові.

Александров Ю.В. вважає, серед важливих напрямів кримінологічних досліджень в Україні останніми роками виокремлюються проблеми організованої та професійної злочинності, економічної злочинності, злочинності неповнолітніх і молоді, питання попередження злочинності, попередження та прогнозування рецидивної злочинності, кримінальної психології. Потреби практики висувають кримінологічну науку на відповідне місце в системі правоохоронних органів [3, 24-25].

Тому з вищевикладеного можна зробити висновок, що з розвитком кримінології збільшується і кількість питань, які необхідно досліджувати та вирішувати.

Список використаних джерел:

1. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – С.34
2. Долгова А.И. Криминология. – Норма.- 2005 г. – С. 55
3. Ю. В. Александров, А. П. Гель, Г. С. Семаков. Криминология.- Курс лекцій. – К.: 2002 р. – С. 24-25

Науковий керівник – Кікалішвілі Марія Вікторівна, доцент Академії адвокатури України, кандидат юридичних наук.

ВІКОВІ ОБМЕЖЕННЯ В КРИМІНАЛЬНІЙ ВІПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК ДЖЕРЕЛО ПРАВОВИХ КОЛІЗІЙ

*Карпенко Оксана Іванівна,
студентка 3 курсу юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В.Н.Каразіна*

Боротьба із злочинністю неповнолітніх є однією з найважливіших і складних проблем сьогодення. Ті зміни, які відбуваються у злочинному середовищі серед неповнолітніх, викликають занепокоєння і потребують рішучих, енергійних та цілеспрямованих дій. За останні десять років злочинність неповнолітніх зростає приблизно удвічі, тоді як підлітково-юнацьке населення зменшилося на 15-20% [1]. Безумовно, цьому сприяють політичні та економічні негаразди, що склалися в нашій країні. Не останню роль в цьому негативному для нашого суспільства процесі відіграє також і таке явище як акселерація підлітків[2, 51].

Кримінальна відповідальність неповнолітніх має свою специфіку, яка обумовлена як соціально-психологічними особливостями неповнолітньої особи, так і кримінологічною характеристикою злочинів, що здійснюються цією категорією правопорушників.

Така специфіка, безумовно, впливає на характер покарання, на його каральний зміст. З цього приводу говориться, що аналіз всього комплексу кримінально-законодавчих норм про кримінальну відповідальність неповнолітніх, що створений для підлітків режим відповідальності істотно більш пільговий ніж дорослим злочинцям при рівних обставинах.

Вік суб'єкту злочину має юридичне значення та підлягає обов'язковому визначенню. Особливо це необхідно у тих випадках, коли він наближається до мінімального, тобто мова іде про неповнолітніх.

В основу встановлення віку, з якого наступає кримінальна відповідальність покладені вікові межі соціалізації особистості підлітків. Вікова класифікація неповнолітніх найбільш відпрацьована в розділах психології, пов'язаних з педагогікою. Весь підлітковий вік поділяється на три групи: перший підлітковий вік (12-13 років); другий підлітковий вік (14-15 років); третій підлітковий вік (16-18 років). Для нас особливий інтерес становить другий підлітковий вік, саме в цей період відбувається інтенсивний фізичний і психологічний розвиток неповнолітнього. Він починає розуміти і об'єктивно оцінювати свою поведінку, суспільну небезпеку тих чи інших дій. Особи, що досягли раннього юнацького віку (16-18 років) досягли згідно закону кримінальної правосуб'єктності, визнаються повністю осудними і підлягають кримінальній відповідальності, але, у той же час, в соціальному сенсі вони залишаються неповнолітніми, відрізняються від дорослих своїми особливостями і це, на мій погляд, повинно впливати на вирішення питання про їх кримінальну відповідальність.

Всі ці думки та пропозиції про підвищення або зниження вікової межі кримінальної відповідальності направлені перш за все на боротьбу зі злочинністю неповнолітніх. Але я вважаю, що це не вирішить такої проблеми, як неповнолітня злочинність. Якщо ми зменшимо вік притягнення до кримінальної відповідальності, то тим самим збільшимо кількість засуджених. Якщо підвищимо вік кримінальної відповідальності, то багато злочинців залишаться непокараними. Отже, як ми бачимо, шляхи подолання злочинності слід шукати не у маніпуляції з віком, а в чомусь іншому. Мені здається, що боротьба зі злочинністю повинна здійснюватись шляхом посилення правової пропаганди серед молоді, проведення профілактичних бесід серед учнів не тільки 10-11 класів, а і 6-7 класів, забезпечення ефективності роботи комітетів, службових органів кримінальної міліції у справах неповнолітніх.

Наявність в кримінальному праві положення про те, що вчинення злочину неповнолітньою особою є пом'якшуючою обставиною, являється досягненням права України і свідчить про гуманність кримінального законодавства України.

Кримінальне покарання неповнолітніх має декілька особливостей, які виявляються не тільки в обмеженні застосування до неповнолітніх визначених його різновидів, не тільки у формах його проявлення і у строках відбування, але й у обсязі покарання.

Велике значення при призначенні покарання підлітку за скоєний ним злочин є визначення виду покарання. Повний перелік всіх видів покарань, що застосовуються на Україні міститься в ст. 98 К. Перелічимо їх: штраф; громадські роботи; виправні роботи; арешт; позбавлення волі на певний строк.

Наприклад, арешт, громадські та виправні роботи не застосовуються до осіб віком до шістнадцяти років. До неповнолітніх не може бути застосоване обмеження волі. Встановлюючи такі обмеження, законодавець виходив з психологічної характеристики такого віку: нестійкості психічних процесів, відсутності достатнього життєвого досвіду, знань, навичок тощо.

Проте наслідки обмеження застосування певного виду покарання до неповнолітніх не завжди відповідають цілям, які переслідував законодавець, встановлюючи вказані обмеження. Так, санкція ч.2 ст. 185 КК передбачає покарання у вигляді обмеження волі строком на 5 років або позбавлення волі на той самий строк. Втім, якщо двоє неповнолітніх осіб вчинили крадіжку за попередньою змовою групою осіб і їх діяння кваліфіковане за ч.2 ст. 185 КК, до них може бути застосоване покарання лише у виді позбавлення волі, оскільки положення ч. 3 ст. 61 КК забороняють

застосовувати обмеження волі до неповнолітніх (але до них можна застосовувати більш суворе покарання, що передбачено в санкції статті).

Виходячи з цілей законодавця встановити більш м'яке покарання до окремих категорій осіб, які вчинили злочин, В. Родіонов вважає за необхідне доповнити законодавство такою нормою: «У разі коли покарання у виді громадських робіт, виховних робіт, арешту та обмеження волі є найбільш м'яким у санкції статті, суддя повинен розглянути питання про можливість призначення особам, до яких не може бути застосоване таке покарання, більш м'якого покарання, ніж передбачено в законі, або звільнити таку особу від відбування покарання»[3, 91-93].

Сьогодні максимальний строк покарання неповнолітніх не може перевищувати десять років. На практиці це призводить до того, що у випадках вчинення злочинів, як, наприклад, звалтування, розбій, бандитизм тощо, покарання неповнолітнім порівняно із дорослими злочинцями, фактично підлягає обов'язковому пом'якшенню. Але коли неповнолітні злочинці вчиняють інші злочини, покарання за які не перевищує десяти років позбавлення волі, вони підлягають кримінальній відповідальності нарівні з дорослими злочинцями і їм може бути призначений максимальний строк покарання, передбачений в санкції статті за такий злочин. Практично це призводить до того, що за такі злочини покарання неповнолітньому може бути за аналогічних обставин призначене таке саме, як і дорослому злочинцеві.

Отже, для вирішення проблеми вікових обмежень в кримінальній відповідальності необхідно, по-перше, усунути причини, які можуть викликати правові колізії у цьому випадку, і, по-друге, розвивати гуманістичний зміст права.

Література:

1. Кримінальний Кодекс України// Відомості Верховної Ради України – 2001. - № 25-26
2. Статистичний щорічник України за 2005 рік / За ред. О.Г.Осауленка. - К.: Техніка, 2006. - 210 с.
3. Лебединская К. О возможном влиянии акселерации на формирование противоправного поведения// Вопросы судебной психологии. - 1971.-464 с.
4. Родіонов В. Проблемні питання кримінальної відповідальності неповнолітніх// Юридична Україна. - 2007. - №1(49). - 112 с.

Науковий керівник – Шинкарьов Юрій Вікторович, к.ю.н., доцент кафедри кримінально-правових дисциплін ХНУ ім.В.Н.Каразіна

КРИЗА СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СТ. 120 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

*Кравець Катерина Олегівна,
студентка 4-го курсу юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

Метою даної роботи є дослідження причин кризового становища у суспільстві, які стають передумовами розвитку злочинності, як соціального явища, що уособлюється в Кримінальному кодексі України, зокрема в ст. 120, розкрити сутність багатьох факторів, які впливають на жертв злочину та самих злочинців, висвітлити прогалини чинного законодавства і представити варіанти їх усунення.